

“ÖZET” METNİNDE “TONYUKUK” GEÇEN TEZLER

Bülent Ağaođlu

İstanbul, (7.4.2017)

Orhun yazıtlarındaki Türk sözcüğü üzerine fonetik, morfolojik ve semantik açıdan bir inceleme / A inquiry on the word 'Turk' in the Orhun inscriptions in the terms of phonological, morphological and semantical	Onaylandı
Yazar:TUBA TURSUN	Yüksek Lisans
Danışman: PROF. DR. NURETTİN ÖZTÜRK	Türkçe
Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı	2016
Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training	106 s.
Dizin:	

Türk sözcüğü ve kavramı yüzyıllar içinde çeşitli anlamlar yüklenmiş ve zaman içinde bu anlamlarda değişiklikler olmuştur. Sözcüğün zihinde canlandırdığı kavram, büyük bir anlam zenginliğine sahiptir. Türk sözcüğünün baş harfi büyük yazıldığında da, küçük yazıldığında da, göndergesi her zaman birden fazla olmuştur. Bu anlamları iki ana 1-Kronolojik bakımdan halk, yığın, kalabalık, insanlar gibi anlamlara gelen ve 2-Bir sosyal grup adını adres gösteren ve büyük harfle yazılan Türk. Bu iki anlam etrafında başka anlamlar da ortaya atılmıştır. Çeşitli metin ve incelemelerde bazen budun sözcüğü ile birlikte "türküm budunum" biçiminde ikileme ögesi; bazen budun sözcüğünün sıfatı; bazen bir kişiyi veya topluluğu niteleyen güzel veya güçlü anlamında sıfat; bazen tulga veya miğfer anlamında nesne adı; bazen halk veya insan anlamında topluluk adı; bazen töreye bağlı ve hukuka saygılı anlamında sıfat olarak Bu çalışmanın amacı **Tonyukuk**, Kül Tigin ve Bilge Kağan Yazıtlarındaki Türk sözcüğünün ses, biçim ve sözdizimi açısından tespiti ve anlamının tahlil edilmesidir. Anahtar Sözcükler: Orhun, Köktürk, Türk, Kül Tigin, Bilge Kağan, **Tonyukuk**, runik

Göktürk yazıtlarının kelime varlığı / The vocabulary of Gokturks inscriptions	Onaylandı
Yazar:OYA ŞEN	Yüksek
Danışman: YRD. DOÇ. ÖZCAN TABAKLAR	Lisans
Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı / Eski Türk Dili Bilim Dalı	Türkçe
Konu:Dilbilim = Linguistics	2010
Dizin:Bilge Kağan = Bilge Kağan ; Göktürkler = Kök Turks ; Göktürkçe = Kök Turks Language ; Kelime dağarcığı = Vocabulary ; Kelime grupları = Word groups ; Kelimeler = Words ; Köl Tigin = Köl Tigin ; Orhun Yazıtları = Orhun Inscriptions ; Tonyukuk = Tonyukuk	268 s.

?Göktürk Yazıtlarının Kelime Varlığı? adlı tez çalışmasında Köl Tigin, Bilge Kağan, **Tonyukuk**, Köl-iç Çor, Ongin ve Taryat adlı Göktürk yazıtlarının kelime türleri ve kelime grupları incelenmiştir. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Köl Tigin, Bilge Kağan ve **Tonyukuk** yazıtlarında yer alan kelime türleri, isimler-isim soylu kelimeler ve fiiller olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. İsimler-İsim soylu kelimeler kısmında sözcükler, isim, sıfat, zamir, zarf ve edat olmak üzere gruplandırılmıştır. İkinci kısmında ise fiiller, öznelerine ve nesnelere bağlı olarak ele alınmıştır. Birleşik fiiller ise kelime grupları içinde incelenmiştir. Kelime türlerinin tasnifinde Muharrem ERGİN'in ?Türk Dil Bilgisi? ve Tahsin Banguoğlu'nun ?Türkçenin Grameri? adlı eserleri esas alınmıştır. Kelime türleri tasnif edilirken metinlerden örnekler verilmiş, ayrıca örneklerin geçtiği cümleler ve bu cümlelerin günümüz Türkçesine aktarılmış şekline de yer verilmiştir.İkinci bölümde ise kelimelerin bir araya gelerek oluşturdukları kelime grupları incelenmiştir. Bu bölümde incelenen metinlere Köli Çor, Ongin ve Taryat yazıtları da dahil edilerek yazıt sayısı altıya çıkarılmıştır. Kelime grupları incelenirken Muharrem ERGİN'in ?Türk Dil Bilgisi? ve Leyla KARAHAN'ın ? Türkçede Söz Dizimi? adlı eserleri esas alınarak isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, sıfat-fiil grupları, zarf-fiil grupları, tekrar grupları, edat grupları, bağlama, ünlem grupları, sayı grupları, aitlik grupları, birleşik fiiller, kısaltma grupları olmak üzere gruplanmıştır. Kelime gruplarından isim tamlamaları kendi içinde iyelik grupları, belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması, eksiz tamlama olmak üzere dörde; kısaltma grupları da kendi içinde isnat grupları, genitif grupları, datif grupları, ablatif grupları, eşitlik grupları olmak üzere gruplandırılmıştır. Metinlerde geçen kelime grupları metinlerde geçtikleri cümlelerle birlikte verilmiştir.

Köktürk metinleri üzerine bir metindilbilimsel çalışma: kullanımbilimsel ve biçimbilimsel görünümüleriyle /

Yazar:LEYLA UZUN(SUBAŞI)

Danışman: PROF.DR. DOĞAN AKSAN

Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü

Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin:Biçimbilim = Morphology ; Dilbilim = Linguistics ; Göktürkçe = Kök Turks LanguageOnaylandı

Doktora

Türkçe

1992

227 s.textual devices and this fact has been exemplified many times in the texts of analysis. From here, it is plausible to conclude that VIII. century written Turkish, though there are limited number of samples, has gone through a long process of evolution, before reaching its level of expressive achievement in the VIII. century. Finally, it should be indicated that the conclusions drawn in this study are limited to the sample Köktürk texts, and the study at this stage did not prefer to expand it generalizations to cover the said period. 188

Köktürk society and texts, prerequisites for the comprehension of the linguistic material. The textual analysis of the inscriptions were carried out on the basis of the main standards of textuality, namely, cohesion and coherence, and the other standards were referred only when they appeared to be necessary. Thus, in accordance with the aim of the study, in the Chapters II and III, without going into the details of conceptual discussions, the working of the concept of cohesion was introduced, and the cohesive structure of the inscription was analysed. Chapter IV was reserved for the second standard, the coherence. In this respect, following the discussions on the approaches to coherence in the current textlinguistic literature, The **Tonyukuk** text was analysed in terms of its coherence aspect which sometimes requires reference to the other two texts that appear to be establishing an intertextual relation. In the process of analysis, the extralinguistic factors, the commucative situation, the text receiver and the text producer were taken into consideration and the necessity of reading all the three texts intertextually was emphasized for the complete comprehension of the semantic neucenses expressed in the texts. Especially, in the study of **Tonyukuk** text, which stands as the least studied text by the philologist when compared to the two other texts, it became clear that any linguistic study on this text should make use of the contemporary linguistic methodology primarily in the recogniton of the deliberate use of textual devices in the expression implied meanings. On the other hand, it appeared as a significant feature of the written Turkish of the VIII. century that it is capable of expressing the implied meanings through the competent use of 187

textual devices and this fact has been exemplified many times in the texts of analysis. From here, it is plausible to conclude that VIII. century written Turkish, though there are limited number of samples, has gone through a long process of evolution, before reaching its level of expressive achievement in the VIII. century. Finally, it should be indicated that the conclusions drawn in this study are limited to the sample Köktürk texts, and the study at this stage did not prefer to expand it generalizations to cover the said period. 188

Bengü taşların söz varlığı ile Anadolu ağızlarının söz varlığının karşılaştırılması / Comparison of bengü taş's vocabulary between Anatolian dialects's vocabulary

Yazar:YAŞAR TOKAY

Danışman: YRD. DOÇ. DR. ALİ CİN

Yer Bilgisi: Akdeniz Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin:Anadolu Türkçesi = Anatolian Turkish language ; Anadolu ağızları = Anatolia dialects ; Ağızlar = Dialects ; Eski

Türkler = Old Turks ; Göktürkler = Kök Turks ; Kelime dağarcığı = Vocabulary ; Uygurlar = Uighurs ; Yazıtlar =

Inscriptions ; Yazıtlar = Inscriptions ; Yenisey = Yenisey

Onaylandı

Yüksek

Lisans

Türkçe

2011

301 s.

Türklük biliminin dünyada ilgi görüp yayılması esas olarak Moğolistan'da bulunan üç büyük Göktürk yazıtının (Köl Tigin, Bilge Kağan, **Tonyukuk**) keşfi ile başlamıştır. Türk kültürü hakkındaki ilk sağlam bilgiler bu metinlerin çözülmesiyle elde edilmiştir. Bu metinler özellikle Türk dilinin yapısını ve geçirdiği evreleri göstermesi bakımından da çok kıymetlidir. Bu nedenle yazıtların bulunuşundan sonraki 120 yılda bu konu ile ilgili yüzlerce makale ve onlarca kitap yazılmıştır. Yazılan makale ve kitaplar; dil, etnografya, coğrafya, etnoloji, tarih vs. gibi birçok sosyal bilim dalına temas etmiş ve Türk kültürü bu yönle ele alınmıştır. Ancak yazılan yüzlerce makale ve onlarca kitaba rağmen bizim tezimizin konusu olan bengü taşların söz varlığı ile Anadolu Ağızlarındaki kelimelerin benzerlikleri, birkaç makale ve etimolojik yazı dışında tam olarak ele alınmamıştır. Bu araştırma konusunu seçmemizin en önemli sebebi bahsettiğimiz bu eksikliklerdir.

Tezimiz temel olarak Göktürk yazıtları, Uygur yazıtları ve Yenisey yazıtları olmak üzere üç ana bengü taş dönemine ait olan kitabeleri ele almaktadır.

Yazıtların söz varlığı ele alınırken, bu konu hakkında yapılan çalışmalar karşılaştırılacak ve böylece daha yerinde tespitler ve anlamlandırmalarda bulunulabilecektir. Çalışmamızın Anadolu Ağızları kısmında ise Derleme Sözlüğü ve Anadolu ağızları hakkındaki müstakil araştırmalar esas alınacak ve sözcük listesi bu kaynaklar ışığında oluşturulacaktır. Daha sonra ise bengü taşların söz varlığı ile Anadolu ağızlarının söz varlığı mukayese edilerek ortak

unsurlar listeler halinde tespit edilecektir.

Çalışmamızda amaç, bugün canlılığını koruyan Anadolu ağızları ile yaklaşık 1300 yıllık tarihi olan yazıtlardaki söz varlığının ortak unsurlarını ortaya koymak olacaktır. Böylece Türk dilinin ilk yazılı örnekleri ile Anadolu Türkçesinin yaşayan en canlı sözcükleri artzamanlı ve eşzamanlı olarak karşılaştırılabilecektir.

Hüseyin Nihal Atsız'ın "Bozkurtlar Diriliyor" romanında söz dizimi / The syntactic of "Bozkurtlar Diriliyor" a novel	Onaylandı
by Hüseyin Nihal Atsız	Yüksek Lisans
Yazar:MEHTAP YAMAN NAKİBOĞLU	Türkçe
Danışman: PROF. DR. NEVZAT ÖZKAN	2008
Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı	374 s.
Anabilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı	
Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature	
Dizin:Atsız, Hüseyin Nihal = Atsız, Hüseyin Nihal ; Bozkurtlar Diriliyor = Bozkurtlar Diriliyor ; Dilbilgisi =	
Grammar ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax	

Dil bir milletin duygu, düşünce ve isteklerinin ses, şekil ve anlam bakımından, o toplumun değer yargılarına göre şekillenmiş, seslerden örülü bir sistemdir. Dil cümleler halinde ortaya çıkmıştır. Söz Dizimi (Sentaks, Cümle Bilgisi) bir dilde, kelimelerin kelime gruplarının cümle ve söz içindeki görevlerini birbirleriyle olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve cümle türlerini inceleyen bilim dalıdır. Yapılan bu çalışma ile bir dildeki cümlenin anlamı, güzelliği daha iyi anlaşılır. Toplumların kendi dillerini en iyi şekilde anlaması, o dilin güzelliğini kavraması, o dil için çok önemlidir, çünkü milleti ayakta tutan en önemli unsur ?dil? dir.

Yapmış olduğumuz bu çalışma Hüseyin Nihal Atsız'ın ?Bozkurtlar Diriliyor? romanının Söz Dizimi çalışmasıdır. Atsız'ın bu romanı ?Bozkurtların Ölümü? romanının devamı niteliğindedir. Bu romanda Atsız, Kültigin, Bilge Kağan ve **Tonyukuk** kitabelerinin bütünü roman haline getirmiştir. Bu romanda Orta Asya Türklüğüne bağlılık, kahramanları kutsama, millet uğrunda ölmeye, savaşa gözünü kırpmadan koşma, soyumuza bağlılık ve sevgi temalarını ustalıkla işlemiştir. Ayrıca romanda bir neslin, yetişme, sevme ve ülkü ufukları anlatılırken kitabedeki isimlere sadık kalınmış, mekân, zaman ve şahsiyetler gerçeğe uygun olarak aktarılmıştır.

Yazarın anlatmak istediği diriliş hikâyesinde, Türk yaşantısı, Türk töresi ve Türk kültürü unsurları romanın bütününe hâkim olmuştur.

Yapmış olduğumuz bu çalışma kelime grupları, cümle ve çeşitleri, cümle tahlilleri şeklinde üç ana başlık altında toplanmış her bir konu hakkında dilcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Romanın tamamı da incelenmiş ve her bir konu için örnekler toplanmıştır. Çalışmayı hazırlarken faydalandığımız eserlerin bibliyografyası son bölümde verilmiştir. ?Sonuç ve Değerlendirme? kısmında da konuyla ilgili görüşlere yer verilmiştir. Ayrıca dilcilerin anlaşlıkları ve ayrı düşüklükleri konular belirtilmiştir. Dilciler arasında, birkaç kaynak eser dışında, metod birliğinin bulunmayışı böylece tespit edilmiştir.

Bozkır kültür çevresinde ölü gömme geleneği (Başlangıçtan Göktürk Dönemi sonuna kadar) /	Onaylandı
Yazar:KAMELYA KESKİN	Yüksek Lisans
Danışman: PROF. DR. İLHAMİ DURMUŞ	Türkçe
Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı	2004
Konu:Arkeoloji = Archeology ; Halk Bilimi (Folklor) = Folklore ; Tarih = History	115 s.
Dizin:Bozkır kültürü = Steppe culture ; Bozkırlar = Steppes ; Eski Türkler = Old Turks ; Orta Asya = Central Asia ;	
Türkler = Turks ; Ölü gömme = Burying the dead ; Ölü gömme adetleri = Tradition of burying the dead	

70 ÖZET Orta Asya'da proto-Türklerle ait olduğu hemen hemen aşikar olan ilk kültür çevresi Altay-Sayan dağlarının kuzey batısında yer alan Afanesyevo kültür çevresi (m.ö.2500-1700)'dir. Bu kültür, mezarlarda bulunan at ve koyun kemikleri ile Türk sosyal hayatının ilk örneğini yansıtmaya bakımdan önem taşımaktadır. Bu kültürün devamı olan Andronova kültürü (m. ö. 1700-1200) Altaylar'dan, Aral gölü çevresine kadar yayılmıştır. Bu dönemde tunçtan ve altından eşya yapımının geliştiği bilinmektedir. Andronova kültürünün özelliklerini yansıtan diğer bir kültür ise Karasuk kültürü (m.ö.1200-700)'dür. Minusinsk ve Abakan bölgesinden Altaylar'a uzanan bölgede Tagar kültürü (m. ö. 700-1 00) olarak bilinen buluntularda demir işçiliğinin nadir örnekleri yer almaktadır. Taştık kültürü (m.ö.II-m.s.IV.) ise Abakan ırmağı çevresinde ortaya çıkmıştır. Söz konusu kültür çevrelerinde ölümler kurgan tipindeki mezarlara gömülmüşlerdir. Mezarlarda kurban edilmiş hayvan kalıntılarının yanı sıra çok sayıda mezar eşyalarına rastlanmıştır. Bunlardan Tagar döneminde mumyalama işleminin ilk izleri, Taştık döneminde ise gömme ile beraber yakma uygulamasının gerçekleştiği tespit edilmiştir. İskitler'in ölü gömme gelenekleri ile ilgili en detaylı bilgileri Herodotos vermektedir. İskit kralları öldüğünde mumyalanıyor ve imparatorluğun en uzak bölgesi olan Gerrhos

ülkesine araba ile götürülüyordu. Burada önceden hazırlanmış olan mezara kurban edilen at ve insanlarla ayrıca da ölü hediyeleri ile defnediliyordu. Cenaze törenine katılanlar matem alameti olarak vücutlarında yaralamalar yapıyorlardı. Herhangi bir İskitlinin ölümü durumunda da benzer uygulamalar yapılıyordu. İskitlere ait arkeolojik buluntular Sibiryaya ve Güney Rusya Kralı İskit mezarları olmak üzere iki grupta ele alınmaktadır.

71 Hunlar Orta Asya halklarının bir bayrak altında toplamışlardır. Hunlar ölümlerini bir çadıra yerleştirerek bekletir bu esnada ise ölümler temizlenir ve süslenirdi. Dünyadaki hayatında güç sahibi olan kişiler de mumyalanırdı. Cenaze törenleri sırasında insanlar yakınmak ve yüzlerini kesmek suretiyle matem tutarlardı. Ölü ile beraber gömülmek üzere atlar ve bazen de insanlar kurban edilir, ölü çeşitli eşyaları ve silahları ile beraber tabutlar içinde gömülürdü. Hun çağı mezarları Asya'dan Orta Avrupa'ya kadar geniş bir alana yayılmıştır. Yayılma alanı Çin'in kuzeyinden Macar ovalarına kadar uzanan bu mezarlarda ortak gömü adetleri söz konusudur. Çin kaynaklarına göre Göktürkler Hun ırkından gelmekte olup aynı gelenek ve göreneklere sahiptirler. Göktürklerin ölümlerini, önceleri atı ve bütün serveti ile yaktıkları ancak sonradan yakma adeti yerine gömmeye başladıkları tespit edilmiştir. Matem ve cenaze törenleri ise ya ilkbaharda ya da sonbaharda yapılmıştır. Bu dönemde yağ adı verilen matem törenlerine yabancı devlet elçileri de katılmışlardır. Hunlar'da olduğu gibi mezarlarına kurban edilen atlar, giysileri, silahları ve getirilen armağanlar ile birlikte defnedilmişlerdir. Hükümdarlar yüksek dağ başlarına gömülerek mezarları halktan gizli tutulmuştur. Kurgan adı verilen mezar yeri kapatıldıktan sonra ölmüş şahsı temsil eden bir heykel ile öldürdüğü düşman sayısı kadar balbal adı verilen heykeller dikilmiştir. Göktürkler döneminde yeryüzü buluntuları olan yazıtlar da büyük önem taşımakta idi. Bunların en önemlisi Kül Tegin, Bilge Kağan ve **Tonyukuk** adına dikilen Orhun Abideleridir. Bu çağda temsil eden kurganlardan at koşumları, ok uçları, yay parçaları, maşrapalar, aynalar ve kumaşlar ele geçmiştir. Kumaşlar ve aynalar Çin kültürünün tesirlerini göstermektedir.

Orhun Yazıtlarının söz dizimi /

Yazar: CENGİZ ALYILMAZ

Danışman: PROF. DR. EFRASİYAP GEMALMAZ

Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Konu: Uluslararası İlişkiler = International Relations

Dizin: Bilge Kağan = Bilge Kağan ; Eski Anadolu Türkçesi = Old Anatolian Turkish ; Köl Tigin = Köl Tigin ; Orhun

Yazıtları = Orhun Inscriptions ; Söz dizimi = Syntax ; **Tonyukuk** = **Tonyukuk** ; Yazıtlar = Inscriptions

Onaylandı

Doktora

Türkçe

1994

402 s.

Köktürk devri dil yadigarlarından Köl Tigin, Bilge Kağan ve **Tonyukuk** yazıtlarının söz dizimini ihtiva eden bu çalışma, "Kavramların İşaretlenmesi", "İsim ve Fiil Tabanları", "Kavram İlişkileri" başlıklarını taşıyan üç ana bölümden oluşmaktadır. "Kavramların İşaretlenmesi" ve "İsim ve Fiil Tabanları" başlıklarını taşıyan bölümler aslında çalışmanın esas konusunu oluşturan "Kavram İlişkileri" bölümünün "Giriş" niteliğindedir. "Kavram İlişkileri" bölümü de "Çekimli Yapılar", "Belirtili Tamlamalar" ve "Cümle" başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşur. Bu bölümlerin ilki (Çekimli Yapılar)nde: isim ve fiil çekimleri; ikincisi (Belirtili Tamlamalar)nde: belirtili isim ve belirtili sıfat tamlamaları; üçüncüsü (Cümle)nde ise: yazıtlarda geçen cümleler (1025 cümlelin öğeleri, cümle kalıpları (251 cümle kalıbı), cümlelerin ve cümle kalıplarının kendi grupları ve genel toplam (1025 cümle-251 cümle kalıbı) içindeki durumu, kullanım oranları vs. ayrıntılı bir şekilde dikkatlere sunulmuştur. Çalışmanın sonunda ise bir "Şekil Bilgisi Dizini" ve söz dizimi; Orhun yazıtları, Köktürk devri (dil, tarih, coğrafya, antropoloji, etnoloji vs.) ile ilgili geniş bir "Bibliyografyaya yer verilmiştir.

Çin ve Gök-Türk kaligrafisinin seramik yüzeylerde dokusal izleri / The Formation of Chinese and Gök-Türk coligraphies on ceramic

surface

Yazar: ENVER GÜNER

Danışman: PROF. HAMİYE ÇOLAKOĞLU

Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü

Konu: Güzel Sanatlar = Fine Arts

Dizin: Göktürkler = Kök Turks ; Seramikler = Ceramics ; Yazı sanatı = Calligraphy ; Çin = China

Onaylandı

Yüksek Lisans

Türkçe

1997

57 s.

u. ÖZET Çin ve Gök-Türk İmparatorluklarının 6.-7. yy.'larda Orta Asya bozkırlarında aynı coğrafyayı paylaştıklarını tarih, siyaset ve kültür birliği yaptıklarını ulaşılan yayınlara dayanarak gözler önüne sermeye çalışıldı. Sözkonusu iki farklı toplum, yüzyıllar boyu birlikte yaşamışlar, savaşmışlar, barış yapmışlar, birlikte yaşayıp birbirlerini siyasal, kültürel hatta genetik anlamda etkilemişlerdir. Bu iki farklı halkın kaligrafilerine dikkat çekmek istedik. Öncelikle yazının kaynağına, çıkış noktasına ve zamanına baktık. Daha sonra o yazının yaratım aşamasındaki mantıksal yaklaşımları anlamaya çalıştık. Değişime uğramışsa bunu araştırdık. Bütün bunları bir tarihçi, türkolog ya da sinolog gibi incelemeyen, uygulamalarda kaynak oluşturacağını düşündüğümüz, sanatsal ve estetik anlamda yol gösterecek temel kavramları ele alıp uygulamaya çalıştık. Sonuç olarak varmaya çalıştığımız nokta, sözkonusu iki halkın kaligrafilerinin seramik yüzeylerde bıraktığı gizemli, derin, anlamlı, şiirsel dokudur. Bu dokuyu oluştururken 12 yüzyıl sonra onları anlamaya çalıştık. Orta Asya

bozkırlarında tüm dünya halklarına ve Türk ırkına görkemli anıtlar bırakan Bilge Kağan'a, Köl-Tigin'e, vezir **Tonyukuk**'a ve isimsiz binlerce kahramana teşekkür ediyoruz.